

002979

2006
GEOGRAPHY - I (Optional)
भूगोल - I (वैकल्पिक)

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in English or in Marathi.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Use of map-stencils is allowed.
नकाशाची स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
- (v) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे. तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (vi) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vii) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.

P.T.O.

- | | Marks
गुण |
|--|--------------|
| 1. Answer <i>any four</i> of the following :
खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा : | |
| (a) Critically examine the Davis's concept of cycle of erosion.
डेव्हीसच्या 'क्षरण चक्र' (सायकल ऑफ इरोजन) सिध्दांताचे टिकात्मक परिक्षण करा. | 10 |
| (b) What is green house effect ? Give its causes and effects.
"हरितगृह" (green house) परिणाम म्हणजे काय ? त्याची कारणे व परिणाम द्या. | 10 |
| (c) Discuss the causes and consequences of migration of population.
लोकसंख्येच्या स्थलांतराची कारणे व परिणामाची चर्चा करा. | 10 |
| (d) Write explanatory note on regional imbalances.
क्षेत्रीय असमतोलावर टिपण लिहा. | 10 |
| (e) Discuss the various drainage network patterns.
विविध प्रकारच्या जल निःसारण प्रणालींची चर्चा करा. | 10 |

SECTION - A

www.mpscmaterial.com
विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :	
(a) Account for the continental drift theory of the origin and evolution of the continents.
मूळ खंड परिवहन संकल्पना व खंडांची उत्पत्ती याचा आढावा घ्या.	15
(b) Explain the formation and seasonal migration of global pressure belts with suitable diagram.
जागतिक भारपट्ट्यांची निर्मिती व ऋतुमानानुसार त्यांचे होणारे स्थलांतर याचे योग्य आकृतीसह स्पष्टीकरण करा.	15
(c) Attempt the Koppen's system of climatic classification.
कोपेनच्या जागतिक हवामान विभागाच्या वर्गीकरणाचा वृत्तांत द्या.	10

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Define Rocks. Explain the formation of various types of Rocks. 15
खडकाची व्याख्या द्या व त्यांची निर्मिती व विविध प्रकारांचा खुलासा करा.
- (b) Account for the terrestrial heat balance. 15
पृथ्वीवरील उष्णतेच्या वितरणाचा जमाखर्च द्या.
- (c) Write explanatory note on climatic change. 10
हवामानातील बदलावर टिप्पणी द्या.

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Define coral reef. Give the favourable conditions for the coral formation and explain its types. 15
'प्रवाळ मंचा' ची (coral reef) व्याख्या द्या. प्रवाळ निर्मितीसाठी अनुकूल परिस्थिती व प्रवाळ मंचाच्या प्रकारांची माहिती द्या.
- (b) Define soil erosion. Give the causes of soil erosion and explain conservative measures to protect soil. 15
मृदाक्षरणाची (soil erosion) व्याख्या द्या. मृदाक्षरणाची कारणे व संधारणाच्या पद्धतीची माहिती द्या.
- (c) What is ecosystem ? Explain the various components of the ecosystem. 10
परिस्थितीकी (इकोसिस्टिम) म्हणजे काय ? परिस्थितीकी (इकोसिस्टिम)च्या विविध घटकांचा खुलासा करा.

9. Answer the following sub-questions :

खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) What is shifting cultivation ? Give its distribution in the world. 10
स्थलांतरीत शेती म्हणजे काय ? तिचे जागतिक वितरण स्पष्ट करा.
- (b) Discuss the factors of locations of sugar industry. 10
साखर कारखान्यांच्या स्थान निश्चितीसाठी कारणीभूत परिस्थितीची चर्चा करा.
- (c) Explain the terms growth centre and growth pole. 10
ग्रोथ केंद्र व ग्रोथ ध्रुव संकल्पना स्पष्ट करा.
- (d) What is G.I.S. ? Give its significance in the geographic analysis. 10
भूगोल माहिती तंत्रज्ञान (G.I.S.) म्हणजे काय ? त्याचे भौगोलिक विश्लेषणामधील महत्व स्पष्ट करा.

- o o o -

www.mpscmaterial.com

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Explain the bottom topography of Atlantic Ocean.
अॅटलांटिक समुद्रतळाच्या भूरचनेचा खुलासा करा.	15
(b) Discuss the factors influencing world distribution of plants.
वनस्पतीच्या जागतिक वितरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.	15
(c) Account for the tropical rainforest biome.
विषुववृत्तीय वर्षारण्याचा जैव विभागीय (biome) वृत्तांत द्या.	10

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Discuss the development of geographic thoughts in ancient period.
प्राचीन काळातील भूगोल विचार प्रणालीच्या विकासाचा वृत्तांत द्या.	10
(b) Define rural settlement. Explain the site, situation and types of rural settlements.
ग्रामिण वस्तीची व्याख्या द्या. तसेच त्यांची स्थाने, परिस्थिती व प्रकारांचा खुलासा करा.	10
(c) Write brief note on environment and cultural interactions.
पर्यावरण व संस्कृतीच्या आंतरक्रियेवर थोडक्यात टिप्पणी लिहा.	10
(d) Explain the heartland theory of global political strategy.
जागतिक राजकीय डावपेचांच्या संदर्भात "हार्टलँड सिद्धांत" (heartland theory) स्पष्ट करा.	10

P.T.O.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a) Differentiate between determinism and possibilism thoughts.
निर्णयवाद व संभववाद यातील भेद स्पष्ट करा.	10
(b) Attempt the functional classification of towns.
नगरांचे कार्यावरून वर्गीकरणाचा वृत्तांत द्या.	10
(c) Account for the cultural region of the world.
जगातील सांस्कृतिक विभागाचा वृत्तांत द्या.	10
(d) Describe the frontiers and boundaries.
शेजारील देश (frontiers) व त्यांच्या सीमा (boundaries) यांचे वर्णन करा.	10

SECTION - D

विभाग - D

www.mpscmaterial.com

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Account for the world distribution of coal.
जगातील कोळसा खनिजांच्या वितरणाचा वृत्तांत द्या.	10
(b) Discuss the factors influencing world trade planning.
जागतिक व्यापारावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचा वृत्तांत द्या.	10
(c) Explain the concept of the planning region and give its types.
“नियोजन विभाग” संकल्पनेचा खुलासा करून त्याच्या प्रकारांची माहिती द्या.	10
(d) Discuss the significance of remote sensing techniques in geographical analysis.
भौगोलिक विश्लेषणामध्ये “दूरसंवेदन तंत्राचे” (रिमोट सेन्सिंग टेक्नीक्स) महत्त्व स्पष्ट करा.	10

P.T.O.